

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

BK-VII.0520.382.2024
Warszawa, 18 grudnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6159 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana posła Marka Matuszewskiego w sprawie *nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1.

Należy wskazać, że Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi działania zmierzające do skutecznego wprowadzenia zdalnego świadczenia pomocy jako stałej możliwości, której wybór należałby do beneficjenta pomocy. Ich efektem jest przygotowany przez resort sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy o *nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej*.

Przedmiotowy projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji pod numerem UD69 oraz został skierowany do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania.

Projektowana ustawa obejmuje zmiany koncepcji działania systemu nieodpłatnej pomocy, które uzyskały akceptację Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej. Propozycje objęte projektem przewidują zwiększenie dostępności systemu dla osób uprawnionych, w tym wprowadzenie możliwości udzielania porad za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość także poza stanem epidemii lub stanem zagrożenia epidemicznego.

W związku z powyższym beneficjent pomocy będzie miał możliwość wyboru w zakresie skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punkcie osobiście lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość - nie tylko w okresie epidemii, ale także po jej ustaniu. Aktualnie takie rozwiązanie przewidziane jest dla ograniczonego kręgu osób (osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową oraz osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się - art. 8 ust. 8), a także dla wszystkich osób uprawnionych w okresie trwania epidemii, stanu zagrożenia epidemicznego oraz stanu nadzwyczajnego (art. 28a).

Ad 2.

Postulat wprowadzenia możliwości dostosowywania czasu i częstotliwości dyżurów do rzeczywistego zainteresowania poradami mieszkańców nie wymaga podjęcia inicjatywy ustawodawczej. W tym zakresie funkcjonują już rozwiązania ustawowe, z których część powiatów jako jednostek realizujących zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, korzysta.

Zauważyć można jednak, że w istocie część powiatów nie stosuje rozwiązań pozwalających na elastyczne zarządzanie godzinami dyżurów w zakresie ich przydzielania do konkretnych miejscowości. Jak ustalono, w wielu przypadkach większe zainteresowanie jest poradami w stolicy powiatu, a mniejsze w okolicznych miejscowościach - często beneficjenci przyjeżdżają z gmin do miasta powiatowego, mimo że mają punkt u siebie.

W konsekwencji punkty w stolicach powiatów generują znaczną liczbę porad w porównaniu do punktów gminnych. Niektóre powiaty przenoszą więc całe punkty w miejsca, gdzie jest większe zainteresowanie nieodpłatną pomocą lub organizują punkty mobilne (wieloadresowe), w których dyżury są przydzielane do poszczególnych lokalizacji, stosownie do lokalnych potrzeb społeczności.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że nie ma przeszkód, by w danym powiecie jeden punkt znajdował się w stolicy powiatu, a drugi był mobilny również z uwzględnieniem stolicy powiatu. W takim przypadku możliwe jest oczekiwane elastyczne zarządzanie godzinami oraz dyżurami. Podkreślenia wymaga, że o ile równa ilość godzin przypadająca na każdy punkt znajduje organizacyjne uzasadnienie, o tyle nie ma przeszkód, by wprowadzić rozróżnienie godzinowe w dostępności i w pracy poszczególnych lokalizacji, w których znajdzie się punkt mobilny. W przypadku tego problemu rozwiązaniem nie jest zatem interwencja ustawodawcy, lecz edukowanie powiatów w zakresie wykorzystywania już dostępnych rozwiązań i takie działania są podejmowane.

Ponadto jak zostało powyżej wskazane, zgodnie z przygotowanym projektem ustawy (UD69) beneficjent pomocy będzie miał wybór, czy chce skorzystać z pomocy w punkcie (w bezpośrednim kontakcie z osobą udzielającą pomocy), czy też preferuje pomoc zdalną (telefoniczną, za pomocą komunikatorów, Internetu). Powyżej zaproponowane rozwiązanie umożliwi m.in. dostosowanie systemu do potrzeb beneficjentów, wyrównanie obciążenia między punktami na terenie kraju, a także skrócenie terminów oczekiwania na poradę.

Należy zgodzić się z tezą zawartą w interpelacji, iż system nieodpłatnej pomocy jest nieefektywny, a zaangażowane środki nie przekładają się na pełne wykorzystanie jego potencjału. Dlatego celem Ministra Sprawiedliwości jest przygotowanie kompleksowej reformy systemu zwiększającej jego efektywność. W ramach trwającego już procesu, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z zainteresowanymi środowiskami, zlecono również przeprowadzenie niezależnej analizy eksperckiej obejmującej funkcjonowanie systemu i perspektywy jego usprawnienia panu dr hab. Janowi Winczorkowi.

W oparciu o powyższe, opracowane zostały wstępne założenia nowego systemu nieodpłatnej pomocy. Wśród rozważanych kierunków znajduje się rezygnacja z porad

obywatelskich, podział usługi na szeroko dostępną pomoc podstawową i ograniczone do najbardziej potrzebujących i grup szczególnie wrażliwych wsparcie kwalifikowane. Zaplanowano również wprowadzenie elementu wynagrodzenia za rzeczywistą pracę, a ograniczenie wynagradzania samej gotowości do świadczenia pomocy.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/